

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

מסכת נדרים י"ד - כ' ♦ כלים ב', ב' - ב', ה'

בס"ד, כ' סיון תשע"ה

גליון מס' 837

השבוע בגליון

♦ נשבע שלא יישן שלשה ימים
♦ הכל על מהותו של נדר

♦ ההבדל בין נדר לבין שבועה

♦ קונם לבטל חרם של רבינו גרשום
♦ חובה על אדם לדאוג שיוכל לקיים מצווה עתידית

דבר העורך

חוש ריח

איש כבר לא האמין לו. הוא חושב שהוא רבי עקיבא, שיכול היה להבטיח שהקב"ה והים ערבים להחזרת חובותיו, לעג לו מאן-דהוא בשנינות. אך הוא לא שת לבו לדבריהם, ידע ידע כי העתיד הוורוד מובטח לו אי שם במרחקים. כשהיו הנושאים דוחקים בו ומשתרגים על צווארו היה מעודד את עצמו בידיעה הכמוסה עמו על הדוד שהוא שמימי לא ראה.

לא דוד ממש, דוד של אמו. לפני שנים רבות סיפרה לו אמו בעיניים דומעות, כי יש לה דוד אי שם במרחקים. לפני המלחמה התגוררנו באותו רחוב. בעודנו ילדים שיחקנו תופסת. מי היה מאמין שכך חלפו השנים.

המלחמה חצתה את הכל, הוא והיא היחידים שנתרו מכל המשפחה. לאחר המלחמה נוצר ביניהם קשר טלפוני בו הבהיר לה הדוד כי מצא לו פינה להתבודד בה ביגונו ונא תכבד את רצונו ותואיל להותירו בדד בלא ביקורים. אין הוא רוצה לראות איש. את כל מרצו הטביע במלאכה מפרכת מן הבוקר עד הערב, אשר היה בה כדי לבתק את פתילי מחשבותיו. כך נודע לה מפי יודעי דבר. פעם אחת צלצל הטלפון, אחרי עשרים שנות ניתוק. קול שבור בקע מן השפופרת. זוכרת? היום לפני ארבעים שנה נולדת. לא אשכח את אושרו של אחי - אביך. מזל טוב.

קול בכי שנוק סיים את השיחה.

כשבגר נזכר באותו דוד ומיזמתו החליט ליצור עמו קשר. התרגשות רבה שררה משני עברי הקו. זקנת, הפטיר הישיש.

- **עד** מאה ועשרים, דוד.
- **אמר** עודנה עמנו?
- **כבר** לא.

- **טוב** שהתקשרת. אתה קרוב המשפחה היחיד שיש לי בעולם. אנא שגר לכתובתי את פרטיך כדי שארשום אותך בצוואתי. בכספי אשר צברתי

דף טו/א שבועה שלא אישן שלשה ימים

נשבע שלא יישן שלשה ימים

בגמרתנו מבואר, כי אדם שנשבע שלא יישן שלשה ימים - לוקה מיד, כי לא יתכן שאדם יצליח להמנע משינה שלשה ימים רצופים ולפיכך כבר עתה הוא נשבע שבועת שווא.

שבועת שווא היא שבועה שאדם נשבע אך שבועתו לא חלה. אין זה משנה מדוע השבועה לא חלה - הנשבע עבר על איסור והרי הוא לוקה [מדובר בשבועה על העתיד, אך יש גם שבועת שווא שנשבע על דבר ידוע, או לשנות את הידוע, כגון: נשבע על עמוד של שיש שהוא עשוי עץ].

נשבע שלא יאכל שבעה ימים: במסכת שבועות (דף י' בדפי הרי"ף) דן הר"ן מה דינו של אדם שנשבע שלא יאכל שבעה ימים, האם גם הוא לוקה מיד כזה שנשבע שלא יישן שלשה ימים?

יאכל מפני פיקוח נפש ונדרו לא בטל! ובכן, סברה מעניינת טוען הר"ן: לכאורה אדם זה לא ילקה, שכן דווקא המנעות משינה במשך שלשה ימים היא בלתי אפשרית כי על כרחו יירדם, אך המנעות מאכילה במשך שבעה ימים - אפשרית! ואם נטען: הן יהיה חייב לאכול מפני פיקוח נפש כי יסתכן בנפשו? הן אין זה נחשב שהוא ביטל את שבועתו אלא כך הוא דין התורה שמפני פיקוח נפש נדחים כל דיניה. אין, איפוא, להלקותו. אם כן, עליו להקפיד לאכול רק כשיעור הנזקק לו להצלת חייו ולא יותר.

בהמשך דבריו הוא מביא כי הרמב"ם (הלכות שבועות פרק ה' הלכה כ') חולק עליו וכותב כי הנשבע שלא יאכל שבעה ימים - לוקה מיד כאדם הנשבע שלא יישן שלשה ימים, והוא תמה מדוע דימה הרמב"ם בין שינה לאכילה, הן חילוק ברור ניצב ביניהם כפי שבואר זה עתה.

שבועה לעבור על דברי תורה: ברם, הר"ן חוזר בו וכותב כי להלכה הוא מודה לדברי הרמב"ם, אך הוא חלוק עליו בטעם. כלומר, הרמב"ם סובר ששבועה זו אינה חלה מפני שסופו יאכל בעל כרחו, ואילו הר"ן טוען שהשבועה אינה חלה מפני שהיא נחשבת כשבועה לעבור על דברי תורה, שהרי הורתנו תורה להשמר על נפשותינו ושבועתו לבלתי אכול שבעה ימים מסכנת את נפשו וכלל בדיני שבועה קובע ששבועה לעבור על דברי תורה אינה חלה מעיקרה ולפיכך היא שבועת שווא והנשבע לוקה.

נמצא, שהן לדעת הרמב"ם והן לדעת הר"ן אדם זה נשבע שבועת שווא, אלא שהם נחלקו מה טעם שבועתו - שווא.

זעילוי נשמת

מרת **אסתר איינהורן** ע"ה
ב"ר דוד ז"ל
נלב"ע כ"ג בסיון תש"ס
תנצב"ה
הונצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ר **חיים נפתלי איינהורן** ומשפ' שיחיו - פ"ת

זעילוי נשמת

מורנו הגה"ח
רבי **שמואל צבי קובלסקי** זצ"ל
בן הר"ר בנימין ז"ל
נלב"ע כ"ג בסיון תשנ"ג
תנצב"ה

זעילוי נשמת

הר"ר **ניסן קלמן** ז"ל
ב"ר מאיר צבי ז"ל - תל אביב
נלב"ע כ' בסיון תשס"א
תנצב"ה
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

בשני הסברים מרחיבים את הדעת מבארים האחרונים את מחלוקת הרמב"ם והר"ן.

הסבר א': שניהם מודים ששבועה זו ניתנת לקיום במציאות, אם חי ואם מת - סוף סוף לא יאכל שבעה ימים, אך הרמב"ם סבר שמאחר שהתורה אינה מאפשרת לעשות כן, הרי הוא נחשב כמי שנשבע על דבר שאי אפשר לעשותו ולפיכך זו שבועת שווא. ברם, הר"ן סבר כי שבועה שאי אפשר לקיימה היא רק שבועה שבפועל בן-אנוש אינו יכול לבצעה, ולפיכך פירש ששבועה זו אינה בטלה מפני שאי אפשר לקיימה אלא מפני שהיא שבועה לעבור על דברי תורה כי נשבע לסכן את נפשו.

הסבר ב': הרמב"ם סובר שהנשבע שלא יאכל שבעה ימים נשבע שבועה שאי אפשר לקיימה, מפני שכאדם חי לא יוכל לקיימה! העובדה שלא יאכל מפני שימות אינה נחשבת כקיום שבועה. ואילו הר"ן סובר שרק אכילה בפועל נחשבת לאי קיום השבועה ומשכך מסיבה זו אינו נחשב כמי שנשבע שבועת שווא ולפיכך הוא מפרש ששבועתו בטלה מפני שנשבע לעבור על דברי תורה (ראה אפיקי ים חלק א' סימן כ"ח וקהילות יעקב שבועות סימן כ"א).

הן כך והן כך, לפנינו מחלוקת נטולת השלכה הלכתית, לכאורה, כי הן הרמב"ם והן הר"ן מודים ששבועה זו בטלה והנשבע לוקה אם מפני שנשבע שבועת שווא, אם מפני שנשבע לעבור על דברי תורה. ברם, השלכה מעשית ביותר עולה ממחלוקתם, כדלהלן.

הרמב"ם והר"ן נחלקו לגבי אדם שנשבע כי לא יאכל שבעה ימים, ברם, מה דינו של אדם אשר נדר שלא יאכל שבעה ימים? ובכן, אחד ההבדלים בין שבועה לנדר הוא שהנשבע לעבור על דברי תורה - שבועתו אינו חלה, ואילו הנודר לעבור על דברי תורה - נדרו חל! על כך אנו למדים במשנה (טז/א) כי הנודר לאסור על עצמו הנאה מסוכות - נדרו חל ואינו יכול לקיים מצוות סוכה.

נמצא, שלפי הרמב"ם כשם שהנשבע שלא יאכל שבעה ימים שבועתו בטלה מפני שזו שבועה שאי אפשר לקיימה, כך גם הנודר שלא יהנה מכל מאכל שבעה ימים, נדרו בטל כי אי אפשר לקיימו. אולם, לפי הר"ן הסובר ששבועה זו בטלה מפני שהוא נשבע לעבור על דברי תורה, נמצא שנדר זה לא יתבטל כי הנודר לעבור על דברי תורה - אין נדרו בטל (ראה קהילות יעקב שם).

דף טז/א קונם סוכה שאני עושה

הכל על מהותו של נדר

במאמר הבא נעמוד על שורש איסור נדר. מה בדיוק פעל אדם שנדר כי חפץ מסויים אסור עליו. **ההבדל בין נדר לבין שבועה:** אנו יודעים כי קיימת אפשרות לאסור הנאה מחפץ באמצעות נדר, וקיימת אפשרות להשבע שלא ליהנות מחפץ. ההבדל בין שבועה לנדר - תהומי. במשנתנו מבואר כי הנודר שהתפילין אסורות עליו בהנחה - נדרו חל ואינו יכול לקיים את המצווה ולהניח תפילין! ואילו הנשבע שלא יניח תפילין - שבועתו אינה חלה. הגמרא מבארת כי כך דרשו חז"ל מן הפסוקים.

מה גורם להבדל זה שבין שבועה לנדר?

נדר - איסור "חפצא", שבועה - איסור "גברא": ובכן, בתחילת המסכת (ב/ב) ביארה הגמרא שנדר הוא איסור "חפצא" - האיסור חל על החפץ, ושבועה היא איסור "גברא" - האיסור חל על האדם [כפי שמבארים הראשונים, זה יסוד החילוק למבואר במשנתנו]. בהגדרות אלו טמון ההבדל שבין נדר לבין שבועה, ובשורות הבאות נברר פשרם של דברים.

רבינו הגאון רבי אברהם בורנשטיין זצ"ל, האדמו"ר מסוכטשוב, מבאר בספרו אבני נזר (ש"ת, או"ח סימן ל"ז אות ד) את משמעות ההבדל בין איסור "גברא" לאיסור "חפצא" כדלהלן.

איסור גברא - מפני מעלת האדם: ישנם איסורים שהטילה התורה על היהודי מפני מעלתו, כגון: איסור אכילת נבלות, שקצים ורמשים וכדומה, "כי לפי מעלת ישראל אין נבלות ושקצים ראויים להם". זהו איסור גברא. כלומר, מטרת האיסור היא **שהאדם לא יפגם** ולפיכך האיסור מוגדר "איסור גברא" - איסור שמקורו באדם.

איסור חפצא - מפני פחיתות החפץ: ישנם איסורים שהטילה התורה על האדם מפני פחיתותו, כגון, איסור אכילת תרומה לישראל, או איסור אכילת חלקי קרבנות הצריכים לעלות על המזבח וכדומה, "שמתקרב אל דבר שהוא למעלה ממדרגתו, כי איך יקרב זר אל תרומה והדיוט אל קדשי שמים". זהו איסור חפצא - שפוגם בחפצא. כלומר, מטרת האיסור היא **שהחפץ לא יפגם** ולפיכך האיסור מוגדר "איסור חפצא" - איסור שמקורו בחפץ.

תחתן את ילדיך ואת נכדיך ויהיה זה זכרי בעולם.

הוא נאלם דום, לא זו היתה כוונתו והוא לא העלה על דעתו כי לדוד יש על מה לרשום צוואה, כשתקבל הודעה בדואר רשום תבין שכבר אינני כאן, וכל רכושי - שלך! היה שלום, סתם הדוד ולא יסף.

פעמים רבות היה חשק עז תוקפו לעלות על מטוס ולדפוק בהפתעה על דלת ביתו של הדוד, אך חזקה עליו הוראתו לבל יעשה כן. הצוואה הממתינה היתה עבירו עוגן הצלה בסערות החיים. פרנסה לא הזדמנה לו, הוצאות היו לו בשפע, ואיש לא האמין לו כי יבוא היום שבו יפרע את חובותיו בהינף יד.

הופעת הדוד על מפתן ביתו העידה באלם על הפטירה.

לאחר שהקיף חצי גלובוס הגיע אל בית החולים, טיפל בצרכי הקבורה וערך לו הלוויה כדת וכדין. לקבלן המצבות הורה להכין מצבה: פה נטמן הר"ר... אשר נשמת חייו נגדעה על ידי הנאצים ימ"ש, וסבל בדומיה את ייסוריו במשך ארבעים שנים.

רוח של בית עלמין - נזפת, קרה, גדושת תוכחה על בני-אדם שאינם מנצלים את זרעם מבית היולדות אל בית הקברות - הדפה אותו החוצה והלאה.

נהג מונית בהה בפתק שהושיט לו והובילו אל מעונו של הדוד. הוא פשפש בכיסו ומצא את המפתח שקיבל בבית החולים, וכשהרים את עיניו נתקף תדהמה. בית עלוב, ישן נושן, דהוי, גדר סדוקה, ועזובה בכל פינה. הוא לא היה מופתע אם היה מגלה כי דודו חי בבית מידות מפואר, הרי עשיר היה, והנה... הוא התקרב באיטיות וגילה להוותו כי אפילו בית לא היה זה כי אם מעין שילוב לא מוצלח בין בקתה לצריף. בייאוש-מר דחק את הדלת העלובה וקול חריקתה נשמע באזניו כגיחוך על חלומותיו רבות בשנים.

קול ניפוץ העירו משנת-ביעותים. פרצוף גרום נדחק דרך הזכוכית השבורה, וכשהבחין בו נמלט כל עוד נפשו בו. גנבים? כאן? התפלא לעצמו בעגמומיות, הלוואי היה מה לגנוב. הבוקר אור והוא יצא לסיוור בעיירה, כדי לדלות פרטים על הדוד העלום. איש המכבסה ניאות להקדיש לו מזמנו, שלף תמונה נושנה משכבר הימים והצביע על דודו עומד במרכז של מגרש ריק, למרגלות מנופי ענק. שם, הצביע הכובס, על הקרקע ההיא הוא הצטלם, היכן שבנה את גורד השחקים בעיר הסמוכה. אומרים שהיה עשיר גדול, אבל זו רק שמועה. לא יודע. גדוש פליאה הוא נכנס אל סניף הבנק המקומי, הציג את המסמכים הדרושים וגילה כי בחשבון הבנק ממתינה לו "ירושה" - קצבת הזקנה של החדש האחרון...

דלת הבקתה היתה פרוצה.

אי-סדר שרר בכל, חפצים הפוכים ותמונות שנתלשו מן הקיר גדשו את הריצפה, אך מאומה לא נעלם. המחזה חזר ונשנה במשך ימים אחדים, עד שהחליט לעשות מעשה. אם הם מחפשים כאן משהו - אני אמצא אותו. והוא מצא. ידית ברזל עקומה שהסתתרה מאחורי התנור, היתה דלת המסתורין לאוצר שמימיו לא ראה.

חוש הריח של הגנבים היה סימן הדרך שלו.

★ ★ ★

פרשת יתרו:

"וַיִּמְשָׁךְ עֹלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֱלֹהֵי ה' מִן הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתֹגֵיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי

עתה נשים לב.

נדר - הטמעת איסור בחפץ: למדנו בגמרא כי הנדר הרווח נעשה באמצעות 'התפסה': "חפץ זה אסור עלי כקרבן". הנודר מתפס, מעתיק, כביכול, את איסור קרבן אל החפץ עליו הוא נודר [לדעת הר"ן בפועל אין צורך להתפס, אך זוהי מהות הנדר]. מהות הנדר היא, איפוא, התייחסות אל החפץ כקדוש, מורם, נעלה, שנתנה תורה רשות לאדם להגדיר כי חפץ מסויים הרי הוא כקרבן עבורו. הנודר יצר, איפוא, איסור "חפצא" - בחפץ זה הוטמעה הגדרה שמחמתה האדם אינו יכול לאכול אותו.

שבועה - החלת איסור על האדם: הגדרת השבועה שונה לחלוטין. הנשבע אינו מתייחס אל החפץ כלל, כי אם לעצמו. הוא נשבע שהוא לא יאכל חפץ זה. אין כאן כל התייחסות לגוף החפץ, הנשבע אינו משנה את מעמדו של החפץ או את הגדרתו. אלא התורה נתנה לאדם אפשרות להתחייב לנהוג כפי שישבע, ואם נשבע שלא יאכל הוא מתחייב על כך שלא קיים את דיבורו-שבועתו. ברם, בחפץ עצמו לא הוטמעה כל הגדרה, אלא על האדם נאסר לאכול אותו.

בטרם נעבור להשלכות נסכם בקצרה את הדברים במילים אחרות: הנודר אינו רשאי לאכול את החפץ מפני שבאמצעות נדרו החפץ השתנה לסוג חפץ שאסור לו לאכול אותו. הנשבע אינו רשאי לאכול את החפץ מפני שבכך הוא פוגם בעצמו כי מחלל את שבועתו.

לאחר הדברים המאירים הללו נבין בנקל מדוע הנודר שלא להניח תפילין - נדרו חל ואינו יכול לקיים את המצווה, ואילו הנשבע שלא יניח תפילין - נדרו אינו חל.

האדם שנדר לאסור על עצמו את השימוש בתפילין, שינה בכך את הגדרתו ומעתה עבורו הם כחפץ קדוש שאי אפשר להשתמש בו. האדם שנשבע כי לא ישתמש בתפילין, לא שינה בהם מאומה אלא אסר על עצמו להשתמש בהם. משכך, שבועה שכזו אינה יכול לחול - כלום יכול אדם להשבע בניגוד למצוות התורה? התורה מצווה אותו: הנח תפילין! ואילו הוא נשבע: אני מטיל על עצמי איסור להניח תפילין. אין אפשרות ליצור איסור שכזה. ברם, הנודר הרי לא אסר על עצמו להניח תפילין, אלא שינה את מהותם של התפילין והתוצאה היא שאינו יכול להניחם. אין הוא אלא כאדם הנמצא במדבר שאין לו תפילין - מה יעש?

דף טז/ב אבל מיחל הוא לחפצי שמים

קונם לבטל חרם של רבינו גרשום

מחלוקת עזה התגלעה בין הפוסקים, לגבי אדם המבקש לנהוג כדברי סוגייתנו. בגמרתנו נאמר כי בעל אשר נדר עצמו הנאה מאשתו - נדרו חל, ועתה הוא חייב לגרשה מפני שאינו יכול לקיים את חובותיו כלפיה.

חדר"ג שלא לגרש בכפייה ולא לגרום לכך: הבית הלל מחדש, כי בימינו אדם שידור נדר שכזה, נדרו לא יחול כלל ועיקר. טעמו, שכן רבינו גרשום מאור הגולה תיקן בחרם שאף על פי שמדין תורה בעל רשאי לגרש את אשתו בעל כרחה, אין לעשות כן ואף **אסור לגרום** לכך! מאחר שלחרם דרבינו גרשום יש תוקף של שבועה, וכל אדם כמושבוע ועומד שלא לעבור על חרם דרבינו גרשום, נדרו אינו חל.

פסקו של הבית הלל עורר סערה גדולה, הן בסוגייתנו מבואר כי נדר חל לבטל דבר מצווה! אדם הנודר "קונם ישיבת סוכה עלי", אינו יכול לקיים מצוות סוכה כי נדרו חל [בשונה מן המוזכר במאמר "מצוות לאו ליהנות ניתנו? בגליון זה, על הנודר שלא ינהג, הלה לא אסר על עצמו אלא הנאה, אך זה אסר על עצמו ישיבה בפועל, כך שגם אם אין בה הנאה עצם המעשה אסור עלין] היתכן שחרם דרבינו גרשום חמור יותר ממצוות התורה!?

רבה של וורשה, בעל חמדת שלמה (שו"ת או"ח סימן י"ח) מבאר כי אמנם הפסוק מלמדנו שנדרים חלים על דבר מצווה, אך הבה נתבונן במהות הדברים.

לכאורה, אדם הנודר הנאת אכילה ממצה, הרי הוא עושה נגד ציווי התורה הקדושה. האם נדרו יכול לחול? הן ידועים דברי רבא: "כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד - אי עביד לא מהני", כלומר, אדם אינו יכול להחיל דברים המנוגדים לציווי התורה, למעט במקומות בהם גילתה התורה שאדם יכול לעשות זאת (ראה תמורה ה'-ו). מאחר שהלכה כדברי רבא, כיצד מתיישבים הדברים עם משנתנו הקובעת כי נדרו חל? [אף על פי שהפני יהושע מחדש שרק במקום שיש "לאו" רבא סובר "אי

נְשָׂרִים וְאָבָא אֲתָכֶם אֵלַי. וְעַתָּה אִם שְׂמוּעַ תִּשְׁמְעוּ בְקִלִי וְשִׁמְרֶתֶם אֶת בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ. וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכַת כְּהֲנָנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

והייתם לי סגולה מכל העמים.

אפילו חוש הריח של אומות העולם מצביע על כך; הללו שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו מגבירים ומחזקים את הידיעה הברורה כי תפקיד לנו, לקיים את העולם עם סגולה! האוצר אצלנו רק לגלות ולהשתמש.

לביורו על שיעור הדף היומי הקרוב לביתך, הנך מוזמן לפנות למוקד הדף היומי: 03-5775333

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. טל: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף כ"א סימן יפה באדם שהוא בישן

סימן למיחוס

ביאר הבן יהוידע: על חצוף אומרים "מדחציף כולי האי שמע מינה ממזר הוא". הבושה, איפוא, היא סימן יפה להיותו מיוחס...

לעילוי נשמת

מרת **רבקה הירש** ע"ה

ב"ר מנחם אריה ז"ל נלב"ע כ"ד בסיון תש"ס

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידינו בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **אברהם יעקב פרידמן** ז"ל

ב"ר מרדכי ז"ל נלב"ע כ"ה סיון תשנ"ד
גבאי בית המדרש סוכטשוב

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **שלמה קרופניק** ז"ל

ב"ר אריה ישראל ז"ל נלב"ע י"ט בסיון תשט"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידנו ר' אריה ישראל שכטר שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **אהרן פרידמן** ז"ל

ב"ר חיים קלונימוס קלמן ז"ל נלב"ע כ' בסיון תשנ"ט
מיקידי בית המדרש סוכטשוב

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

עביד - לא מהני", רבים מהאחרונים חולקים על דבריו, וכפי שהוכיחו מהסוגיה שם, שבכל אופן שאסרה תורה סובר רבא ש"לא מהני". ראה פירות תאנה שם].

תוצאה עקיפה: ובכן, תורתנו הקדושה אכן מצווה לאכול מצה. עומד יהודי ונודר: "המצות אסורות עלי באכילה". הוא אינו אומר שהוא נודר שלא לקיים מצוות מצה, אלא שהמצה אסורה עליו. נדר זה חל מפני שאינו נוגד באופן ישיר למצוות התורה, אלא תוצאתו היא שלא יוכל לקיימה, כי התורה הורתה לאכול מצה והוא הרי נדר שלא יאכל. נמצא, שלא עשה פעולה שהתורה אסרה לעשותה. שונה הוא הנודר הנאה מאשתו, שהרי זאת בדיוק אסר רבינו גרשום, שלא יגרום אדם בעקיפין לכך שיגרש את אשתו בעל כרחו. נדר שכזה אינו יכול לחול, כי הלכה כדברי רבא "דאי עביד - לא מהני".

חובה על אדם לדאוג שיוכל לקיים מצווה עתידית: ואילו בעל אמרי בינה (אהע"ז סימן ל"ב) ממאן לקבל את הדברים, "דהא ודאי חל על קרקפתא דגברא לשמור ולעשות ככל הכתוב בתורה, גם שלא לסבב לגרום לבטל מצוות עשה, רק לקיים הכל בזמנו, והחויב מוטל לעשות סוכה ולהכין ד' מינים ותפילין...". כלומר, בהטיל התורה מצווה על האדם, אין הוא מחוייב רק לקיים את המצווה במועדה, אלא עוד לפני הגיע מועדה מוטל עליו לדאוג שיוכל לקיימה בהגיע המועד. לפיכך, ודאי שאדם אשר באמצעות נדר גורם לכך שלא יוכל לקיים מצווה מן התורה עובר על איסור. ברם, מאחר שדורשים מן הפסוק כי נדרו חל, הרי שהורתנו תורה כי אף על פי שמבטל את עצמו ממצווה - חל נדרו, שכך גזרה חכמתו יתברך [כמבואר במסכת תמורה על דברים רבים שגילתה התורה שהם חלים אף על פי שנעשו באיסור].

מעתה, גם הנודר נדר ועובר בכך על חרם דרבינו גרשום - נדרו חל [וראה שם שאין זה ברור שהחרם כולל גם איסור לגרום לאילוץ גירושין].

"התחברתי והרגשתי את מתיקות התורה"

בדרך, בבית, בעבודה,

24 שעות

ביממה

מתחברים לשיעור המרתק

להאזנה חייגו:

073-2951342

למסכת הנלמדת הקישו 1

בעלות שיחה רגילה

לעילוי נשמת

מרת **הניה גולדשטיין** ע"ה ב"ר נתן ז"ל

נלב"ע י"ח בסיון תשע"ב **תנצב"ה**

הונצחה ע"י המשפחה

נר ה' נשמת אדם

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר בכל יום משנה אחת הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם! חייג עכשיו: 1-700-500-151

או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

